

Оксана ГЛАДІЙ,
вчителька англійської мови ліцею №11 м. Хмельницького

Інфогігієна школярів

Ми з вами – люди аналогової ери, яким пощастило жити в трансформаційний період, коли настала ера цифрова. Вона змінила все, що стосується інформації: від кількості й форми до концентрації інформаційних вірусів. Зокрема, з'явилися нові можливості для маніпуляторів і шахраїв. Паразитуючи на цифрових платформах із безкоштовним контентом, вони збирають наші дані й використовують їх, щоб персоналізувати повідомлення, а отже, ефективно впливати й змінювати наше мислення та поведінку. Людина думає, що отримує безкоштовну гру чи іншу розвагу, щось цікаве й корисне, а натомість щедро ділиться інформацією про себе та своїх онлайн-друзів.

А ще з'явилось хибне переконання, що оскільки діти швидко опановують інструменти отримання інформації – смартфони й інші гаджети, – то й навички аналізу та фільтрування у них також з'являться самі. Але це так не працює.

Є кілька ключових каналів, через які дитина отримує інформацію. Перший канал для школярів: пошук. Відеоконтент домінує серед уподобань сучасних школярів. От тільки алгоритми ютубу майже не фільтрують інформацію. Так, там існує розподіл контенту на дитячий і дорослий, проте це не нівелює того, що ютуб може впливати на дитячу свідомість. Ключовий інструмент маніпуляцій на цій платформі – псевдопопулярність відеороликів. Тут можна сфальсифікувати геть усі показники: кількість переглядів, лайків, дизлайків, коментарі. Усе це впливає на популярність і рейтинг відео, тобто на те, з'явиться воно в перших рядках пошуку чи ні.

Другий канал інформації для школярів: дорослі. Батьки, рідні, учителі. Після повномасштабного вторгнення школярі почали споживати багато нового інформаційного контенту.

Більшість з них ніколи раніше не цікавилися ні політикою, ні пропагандою, ні атомною зброєю. Зараз це частина їхнього життя. Вони шукають інформацію, намагаються розібратися самостійно, а потім приходять до нас, дорослих, із запитаннями. І саме наші відповіді формують їхню думку.

Третій канал інформації – блогери. Алгоритми соціальних мереж надають перевагу емоційному контенту та хейту, що, безперечно, враховують блогери. Фейки емоційно забарвлені, саме тому вони поширюються в мережі у 6 разів швидше, ніж правда. Ключовим фактором у роботі блогера є популярність його каналу, яка визначається за конкретними критеріями: кількість підписників, охоплення дописів, активність аудиторії (вподобайки та коментарі) тощо. Додамо до цього відсутність відповідальності за поширення шкідливого чи неправдивого контенту і стає зрозуміло: блогери орієнтуються на те, що допоможе їм досягти популярності, а не піклуються про аудиторію.

В умовах нового цифрового світу наше мислення й поведінку визначає інформація, яка нас оточує.

Перші кроки до інформаційної гігієни дитини чи дорослого прості, проте дієві.

Виконайте аудит свого інформаційного поля. Видаліть канали, у яких присутня маніпуляція:

- YouTube: перегляньте список відео, які вам рекомендує відеохостинг. Натисніть «Не цікавить» (опція з'являється, якщо натиснути на три крапки внизу справа під відео), якщо вони не відповідають вашим інтересам чи опираються на ненадійні джерела інформації;

- Google: установіть український інтерфейс і гугліть українською. Це мінімізує вплив російських сайтів, які можуть містити фейкову інформацію;

- Telegram: перегляньте канали, на які ви підписані. Відпишіться від анонімних каналів і ресурсів-помийок.

У цифровому світі, де інформація стала невід'ємною частиною життя школярів, важливо сформувати у них навички інфогігієни: критичне оцінювання інформації, фільтрацію ненадійних джерел та відповідальне ставлення до поширення контенту. Батьки, вчителі й діти повинні співпрацювати, щоб захиститися від маніпуляцій та негативного впливу цифрового середовища.

Записна книжка вчителя

EMOTION WORDS			
Sad		Happy	
<ul style="list-style-type: none">• Desperate• Sorrowful• Weepy• Mournful• Crushed• Dejected	<ul style="list-style-type: none">• Hateful• Frustrated• Depressed• Disgusted	<ul style="list-style-type: none">• Delighted• Joyful• Loving• Enthusiastic• Charmed• Glad	<ul style="list-style-type: none">• Content• Marvelous• Amused• Grateful• Pleased
Panic		Strong	
<ul style="list-style-type: none">• Unsure• Insecure• Troubled• Lost• Stuck• Desperate	<ul style="list-style-type: none">• Stunned• Mixed up• Frozen• Anxious	<ul style="list-style-type: none">• Delighted• Joyful• Loving• Enthusiastic• Charmed• Glad	<ul style="list-style-type: none">• Content• Marvelous• Amused• Grateful• Pleased
Anger		Energized	
<ul style="list-style-type: none">• Fed up• Livid• Bitter• Disgusted• Irritated• Raging• Resentful	<ul style="list-style-type: none">• Furious• Agitated• Outraged• Annoyed	<ul style="list-style-type: none">• Healthy• Refreshed• Renewed• Focused• Inspired• Vibrant• Invigorated	<ul style="list-style-type: none">• Determined• Creative• Motivated